

A bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás nagy kihívása:

Kínálati oldali kábítószer-bűncselekmények felderítése és bizonyítása Magyarországon

*

Ügyészek a libikókán

Az **Országos Kriminológiai Intézet és a Legfőbb Ügyészség** 2013. május 9-én széles körű érdeklődést kiváltó, konferenciává nőtt szakmai fórumot rendezett az Igazságügyi Palota Dísztermében a hazai kínálati oldali kábítószer-bűncselekmények felderítésének és bizonyításának aktuális problémáiról.

A konferenciát **Dr. Vókó György**, az Országos Kriminológiai Intézet igazgatója nyitotta meg, majd **dr. Sinku Pál**, a Legfőbb Ügyészség Kiemelt és Katonai Ügyek Főosztályának főosztályvezető ügyésze köszöntötte a konferencia résztvevőit. A résztvevők között a jogalkalmazók széles palettája képviseltette magát: az ügyészeken túl felderítőket, nyomozókat, vizsgálókat, ügyvédeket, sőt bírákat is üdvözölhettünk a rendezvényen.

Bevezető előadásában **Ritter Ildikó**, az Országos Kriminológiai Intézet munkatársa, a „*Kínálati oldali kábítószer-bűncselekmények felderítés és bizonyítása*” c. hatásvizsgálat vizsgálatvezetője a kutatás főbb eredményeit ismertette. Kiemelte, hogy a büntető igazságszolgáltatás rendszere az ún. hagyományos bűncselekmények felderítése és az azokban történő eljárás tekintetében jóval egységesebb gyakorlatot folytat, mint azon cselekmények esetén, amelyeket a társadalom csak pár évtizede vagy még korábban definiált bűncselekménynek. Míg már hosszú ideje a büntetendő cselekményekkel kapcsolatban letisztult megfogalmazások jellemzik az anyagi jogi rendelkezéseket és illeszkedik egymáshoz az anyagi és az eljárásjogi környezet, addig az „új bűncselekményekkel” szemben „még maga a jogalkotás is keresi a fogást” – vélte a kutatóasszony.

Majd felhívta a figyelmet arra, hogy „ma a kínálati oldali kábítószer-bűncselekményekben eljáró ügyészek többsége reaktív szerepben van. A felderítés eredményét a rendőrség *fait accompli* az ügyész elé teszi, akinek sokszor kevés ismerete, illetve bevonódási lehetősége van a nyomozati – felderítő – tevékenységet illetően. Az ügyésznek proaktív szerepet kell játszania, de a saját szerepkörén és saját kompetenciahatárain belül! Nem az egyes nyomozati feladatok, szerepek, tevékenységek feletti diszponálás, irányítás megszerzése a cél, hanem, az együttműködés, a minőségi, a hatékony koordináció és a kommunikáció rendőr és ügyész között”.

Rövid szünet után a jogalkalmazók korreferátumaival folytatódott a tanácskozás. A Fővárosi Főügyészség ügyésze, **dr. Golda Gábor** foglalta össze elsőként gyakorlati tapasztalatait a titkos információgyűjtés (tigy) és a titkos adatszerzés (tasz) felhasználhatóságával kapcsolatban. Bemutatta azt a hatékonynak tűnő munkamódszert, amelyet a felderítés és a nyomozás közötti átmenet zökkenőmentes biztosításának érdekében alakítottak ki a Fővárosi Főügyészségen. Ennek lényege, hogy – mivel a „titkos információgyűjtésben a jogszabály az ügyésznek nem oszt lapot”, és a tigy-ből történő realizálás megnehezíti, sőt jelentősen korlátozza a bizonyítást, így – preferálják a rövid tigy-ből a titkos adatszerzésbe (tasz-ba) történő átmenetet és a közös nyomozást a rendőrökkel. A tasz-ból történő nyíltá tétel ugyanis sokkal egyszerűbb és gyorsabb, a bizonyítékok felhasználhatósága pedig sokkal hatékonyabb.

Ezt követően **Perlusz Péter**, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozóiroda Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály Kábítószer Bűnözés Elleni Osztályának r. alezredese tájékoztatta a résztvevőket a kábítószer-felderítés és a hazai kábítószerpiac aktuális trendjeiről. Érdekes információkat hallhattak a jelenlévők a felderítés és a realizálás gyakorlatáról, a Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály Kábítószer Bűnözés Elleni Osztályának műveleti tevékenységéről, a megnövekedett nemzetközi bűnügyi együttműködésről és ezek várható hatásairól a jövőben, az ügyészi tevékenységre a kínálati oldali kábítószer-bűncselekmények vonatkozásában.

Romposné Kovács Éva, a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet igazságügyi vegyészszakértője a lefoglalt kábítószer-gyanús bűnjelek igazságügyi vegyészszakértői vizsgálatának folyamatába és rejtelseibe avatta be a résztvevőket. A vegyészszakértő asszony tájékoztatást adott az új pszichoaktív anyagokról, illetve azon új pszichoaktív anyagok piacra kerüléséről, amelyek nem felelnek meg a hazai generikus szabályozásnak, így nem minősülnek kábítószernek. Ismertette a bűnjelek, kábítószerek hatóanyagtartalmának mérésével kapcsolatos gyakorlati tapasztalatokat, kitért a 2012. január 1-jétől hatályos, a delta-9-THC csekély és jelentős mennyiségére vonatkozó jogszabályváltozással kapcsolatos legfőbb jogalkalmazói problémák lehetséges kezelési módjára is.

A hallgatóság több kérdést is intézett az igazságügyi vegyészszakértő asszonyhoz a kábítószer-gyanús bűnjelek vizsgálatával és tárolásával kapcsolatban, ami jelezte, hogy nem egyértelmű a jogalkalmazók számára, hogy az igazságügyi vegyészszakértők milyen utasítások, rendeletek betartása mellett végzik tevékenységüket.

A nyomozásfelügyelet gyakorlati kérdéseiről **dr. Korona Lajos** főügyészségi ügyész (Fővárosi Főügyészség) tartott korreferátumot. Tovább elemezte a Fővárosi Főügyészség és a felügyeletük alá tartozó nyomozóhatóságok között kialakított gyakorlatot. Jelezte, hogy a rendőrök és az ügyészek számára is „körvonalazódnak az ügyészség bizonyítással kapcsolatos elvárásai; kezdenek kialakulni azok a hatékony rutinműveletek és eljárások, amelyek egyszerűsítik és megkönnyítik a nyomozást”.

Ügyész úr kiemelte, hogy egy nagyon speciális bűncselekményről van szó, ahol sok a kényszerintézkedés, sok a külföldi elkövető és a nemzetközi együttműködés, elkerülhetetlen a sokféle szakértői vélemény beszerzésének szükségessége, illetve napi problémaként bukkan fel az operatív adatgyűjtésből származó – korábban már említett – anomáliák. „Fájó pont a vagyoneklobzás” – jegyezte meg. – „Megoldást kell találni az előzetes vagyoneklobzásra már az operatív szakaszban”, illetve a bűnszervezetben történő bizonyításra, amely széleskörű vagyoneklobzásra teremthet lehetőséget.

dr. Dallos Norbert főügyészségi ügyész (Vas Megyei Főügyészség) a forgalmazói magatartás és a bűnszövetségben történő elkövetés bizonyításával kapcsolatos gondolatait osztotta meg a közönséggel. Felhívta a figyelmet arra, hogy „a bizonyítékok interpretációja a bíróság előtt legalább olyan fontos, mint maga a bizonyíték”.

A bírák tapasztalatai, a társadalmi távolság a jelenségtől ugyanis jóval nagyobb e bűncselekmény, mint az ún. hagyományos bűncselekmények vonatkozásában. Ha elég szemléletes és megkérdőjelezhetetlen logikai szálon fut a bizonyítás a bírósági szakban, az megkönnyítheti a vádképviseletet.

A konferencia utolsó korreferátora **dr. Kurucz Ágota** főügyészségi ügyész asszony volt a Pest Megyei Főügyészségről. A hálátlan szerep ellenére rendkívül érdekes és színes beszámolót tartott az időszerűség és a hatékonyság gyakorlati kérdéseiről a kábítószerrel visszaélés miatti bűncselekményekkel kapcsolatos eljárásokban. Egy eseten keresztül szemléltette a problémákat és a lehetséges megoldásokat, vagy éppen az eljárási anomáliákat. Kiemelte a bírósági szak, ezen belül is a bíróság bizonyítási gyakorlatával kapcsolatos problémákat. Előadásában határozottan felhívta a figyelmet a szakosodás szükségességére, a kábítószerfüggőség anomáliáira és a túlbizonyítás indokolatlan költségnövelő és eljárást elhúzó hatására. Majd megállapította, „törekedni kellene arra, hogy más típusú bűncselekményekhez hasonlóan biztosítsuk ezekben az ügyekben is *az időszerűség és a hatékonyság követelményét*, még ha a jellegüknél fogva bonyolultabbnak is tűnik a felderítésük és bizonyításuk”.

A konferenciát **Ritter Ildikó** tudományos munkatárs zárta be, megköszönve a résztvevők utolsó percig tartó nagyfokú érdeklődését és aktivitását, továbbá a korreferátorok magas színvonalú előadásait.

A közel 140 fő részvételével zajlott magas szintű szakmai rendezvény felhívta a figyelmet – egyebek mellett – a kábítószerrel visszaélés miatti bűncselekményekkel kapcsolatos eljárások – részben korrigálható – anomáliáira, a jogalkalmazók körében a szakosodás és a rendőrök–ügyészek közti hatékony együttműködés szükségességére.